

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10So/54/2013
Identifikačné číslo spisu:	2011200241
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Hatalová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:2011200241.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Petra Paludu v právnej veci navrhovateľa: JUDr. U. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom M., právne zastúpený: Advokátska kancelária LEGAL ADVISORS SK, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Klariská 14, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o výplatu predčasného starobného dôchodku, o odvolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo dňa 24. júna 2013, č. k. 44Sd/35/2011-205, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sd/35/2011-205 zo dňa 24. júna 2013 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 21. marca 2011 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Trnave rozsudkom č. k. 44Sd/35/2011-205 zo dňa 24. júna 2013 napadnuté rozhodnutie odporkyne zo dňa 21. marca 2011 číslo XXX XXX XXXX X, ktorým odporkyňa v zmysle § 293bt ods. 1 a § 293bp ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 543/2010 Z.z. (ďalej len „zákon“) rozhodla tak, že navrhovateľovi od 10. marca 2011 zastavila výplatu predčasného starobného dôchodku, zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Odporkyňu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 877,36 Eur k rukám právneho zástupcu navrhovateľa.

V odôvodnení svojho rozsudku citoval ustanovenia § 67 ods. 4 a 5, § 293bt ods. 1 a § 203bp ods. 3 zákona.

Krajský súd dôvodil tým, že i napriek Nálezu Ústavného súdu je potrebné každý prípad posudzovať citlivo, s použitím zásady zdravého rozumu pri aplikovaní príslušnej právnej normy. Súd dospel k záveru, že účelom zákonného zákazu súbehu poberania predčasného starobného dôchodku a príjmov zo zárobkovej činnosti je ochrana systému sociálneho zabezpečenia pred jeho zneužívaním, keď poistenec,

ktorý dosahuje príjmy zo závislej činnosti poberá súčasne aj predčasný starobný dôchodok. Zákon však nerieši aký príjem zo závislej činnosti je dostatočný na to, aby mohol nahrádzať príjem vyplývajúci z predčasného starobného dôchodku a ktorý by postačoval poistencovi na zabezpečenie jeho životných potrieb.

Ďalej podľa názoru krajského súdu vysloveného v odôvodnení rozsudku, vzhľadom na skutočnosť, že žiadny zákon, ani právny poriadok nie je schopný regulovať úplne všetky situácie, ktoré môžu nastať pri uplatňovaní konkrétnej právnej normy, je potrebné právnu úpravu dotvoriť súdnym výkladom práva, ktorého základom v právnom štáte je vždy zásada zdravého rozumu. Nepripustným je výklad práva, ktorý je v rozpore s touto zásadou.

Na základe preskúmaných skutočností súd dospel k záveru, že odmena navrhovateľa za výkon funkcie poslanca predstavuje nepravidelný príjem, keďže zasadnutia obecného zastupiteľstva sa nekonajú pravidelne, napr. každý mesiac, pričom z tohto príjmu vo výške 32,79 Eur nie je možné, aby navrhovateľ uspokojil všetky svoje životné potreby. Okrem toho je nesporné, že navrhovateľ sa odmeny za výkon funkcie poslanca písomne vzdal a to oznámením zaslaným obecnému zastupiteľstvu Obce Zavar dňa 21. februára 2011. Je logické, že navrhovateľ, ktorý chcel naďalej vykonávať funkciu poslanca obecného zastupiteľstva zvolil takýto postup, čím chcel zabrániť tomu, aby mu súčasne s vyplácaním predčasného starobného dôchodku bola vyplácaná aj iná odmena. Navyše súd považuje za logické aj to, že navrhovateľ uprednostnil poberanie predčasného starobného dôchodku pred odmenou za funkciu poslanca, pretože dôchodková dávka bola nepomerne vyššia ako odmena za výkon funkcie poslanca. Okrem toho krajský súd dospel k záveru, že odmeny za výkon funkcie poslancov nepredstavujú takú čiastku, ktorá by umožňovala určitej osobe hradiť si všetky životné potreby a teda, aby bola jediným zdrojom príjmu. V prípade, že tieto osoby sú poberateľmi sociálnej dávky, jej odobratie by vážnym spôsobom ohrozilo uspokojovanie základných životných potrieb tejto osoby. Na základe vyššie uvedenej skutočnosti krajský súd považoval rozhodnutie odporkyne za také rozhodnutie, ktoré vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože je preukázané, že navrhovateľ svojím konaním nezneužil sociálny systém, pretože jeho úmyslom nebolo poberať za súčasného poberania predčasného starobného dôchodku aj iný príjem, ale jeho úmyslom bolo len podieľať sa účasťou v obecnom zastupiteľstve na správe obce, v ktorej žije a to bez akéhokoľvek nároku na odmenu. Krajský súd na záver skonštatoval, že novým rozhodnutím odporkyne zo dňa 2. augusta 2011 došlo u navrhovateľa k uvoľneniu výplaty predčasného starobného dôchodku od 2. mája 2011.

O náhrade trov konania rozhodol krajský súd podľa § 250k ods. 1 O.s.p. s použitím § 250l ods. 2 O.s.p. a navrhovateľovi právo na náhradu trov konania priznal, pretože v konaní bol úspešný.

Odporkyňa podala proti rozsudku krajského súdu odvolanie v zákonnej lehote a navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil a potvrdil rozhodnutie odporkyne.

Poukázala na skutočnosť, že krajský súd zrušil rozhodnutie odporkyne z dôvodu použitia výkladu právnej normy podľa zásady zdravého rozumu, vzhľadom na skutočnosť, že žiadny zákon, ani právny poriadok nie je schopný regulovať úplne všetky situácie, ktoré môžu nastať pri uplatňovaní konkrétnej právnej normy.

Odporkyňa dôvodila tým, že teória práva nepozná výklad právnych noriem podľa zdravého rozumu. Podľa jej názoru nikto, ani súdy nemajú právomoc stanoviť v „rámci odstránenia tvrdosti zákona“ podľa výkladu právnej normy na základe teórie zdravého rozumu, komu príjem z uvedených činností postačuje na uspokojovanie základných životných potrieb a komu nie.

Navrhovateľov mandát poslanca obecného zastupiteľstva Obce Zavar, ktorá prijala zásady odmeňovania poslancov, mu zakladal právo na príjem zo závislej činnosti, a preto mu od 1. januára 2011 ako zamestnancovi s nepravidelným príjmom nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku zanikol.

Navrhovateľ navrhol rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny.

Uviedol, že odvolanie odporkyne smeruje len proti dôvodom rozsudku, a teda je v zmysle § 204 ods. 4 v spojení s § 246c ods. 1 a § 250ja ods. 1 O.s.p. neprípustné. Odporkyňa ani v odvolaní neuvádza, v akom rozsahu napáda rozsudok krajského súdu, pričom nenamieta ani jeden zo zákonných odvolacích dôvodov ustanovených v § 205 ods. 2 O.s.p.. Odporkyňa taktiež neuviedla žiadne relevantné dôvody, s ktorými by sa krajský súd nevysporiadal.

Navrhovateľ opakovane uviedol, že u neho nikdy nenastal súbeh poberania predčasného starobného dôchodku a nepravidelného príjmu zo zárobkovej činnosti a teda vždy spĺňal zákonné podmienky na vyplácanie predčasného starobného dôchodku od odporkyne.

Navrhovateľovi vznikol nárok na nepravidelnú odmenu za výkon funkcie poslanca obecného zastupiteľstva vo výške 32,79 Eur za jedno zasadnutie obecného zastupiteľstva, pričom navrhovateľ sa tejto odmeny slobodne a dobrovoľne vzdal listom zo dňa 21. februára 2011.

Podľa názoru navrhovateľa je neprípustné, aby odporkyňa v právnom štáte zo svojej právnej pozície podmieňovala vyplácanie štátnych sociálnych dávok - dávok sociálneho zabezpečenia prijatím akýchkoľvek rozhodnutí orgánmi miestnej samosprávy, medzi ktoré, okrem iných, patria aj zásady odmeňovania poslancov obecného zastupiteľstva obce Zavar.

Názor odporkyne o nemožnosti vzdania sa odmeny za výkon funkcie poslanca obecného zastupiteľstva na základe slobodného rozhodnutia poslanca obecného zastupiteľstva je v príkrom rozpore s Ústavou Slovenskej republiky ako aj so Zákonom o obecnom zriadení, nakoľko ústavodarca a zákonodarca stanovujú poslancovi obecného zastupiteľstva možnosť poberať odmenu za výkon funkcie poslanca a nie povinnosť poberať odmenu za výkon funkcie poslanca.

Podľa názoru navrhovateľa žiadny právny poriadok nemôže regulovať všetky situácie, ktoré môžu nastať pri uplatňovaní právnej normy, každý právny poriadok sa môže uplatniť vo všetkých prípadoch iba vtedy, ak sa právna úprava dotvorí výkladom práva, k dôležitým materiálным znakom právneho štátu je aj existencia kritérií, podľa ktorých sa vysvetľuje a uplatňuje každá právna norma, základom výkladu práva v právnom štáte je a vždy musí byť zdravý rozum. (Navrhovateľ sa v tejto súvislosti odvoláva na judikatúru NS SR, rozsudok sp.zn. 3Sžo/256/2010, 3Sžo/16/2009, 3Sžf/32/2007).

Taktiež podľa názoru navrhovateľa odmena navrhovateľa za výkon jeho funkcie poslanca obecného zastupiteľstva obce Zavar vo výške 32,79 Eur za jedno zasadnutie obecného zastupiteľstva nemôže finančne pokryť rovnaké potreby navrhovateľa ako vyplácanie predčasného starobného dôchodku vo výške 582,80 Eur mesačne.

Navrhovateľ je presvedčený, že účelom zákonného súbehu poberania predčasného starobného dôchodku a príjmov zo zárobkovej činnosti je ochrana systému sociálneho zabezpečenia pred jeho zneužívaním v prípadoch, kedy by poistenec, ktorý dosahuje príjmy zo závislej činnosti vo výške, ktoré sú schopné pokryť poistencove minimálne životné potreby, poberal súčasne aj predčasný starobný dôchodok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O.s.p., preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a jednomyseľne dospel k záveru, že odvolanie odporkyne je dôvodné. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 28. mája 2014.

Predmetom preskúmania bola zákonnosť rozhodnutia odporkyne zo dňa 21. marca 2011 č. XXX XXX XXXX X, ktorým bola navrhovateľovi podľa § 293bt ods. 1 a § 293bp ods. 3 zákona zastavená výplata predčasného starobného dôchodku od 10. marca 2011 z dôvodu, že ako poslanec obce Zavar bol prihlásený na dôchodkové poistenie ako zamestnanec s nepravidelným príjmom od 1. mája 2011.

Z obsahu spisu bolo zistené, že navrhovateľovi vznikol nárok na predčasný starobný dôchodok pred 1.

januárom 2011 a do 28. februára 2011 nedovŕšil dôchodkový vek. Navrhovateľovi vzniklo od 1. januára 2011 povinné dôchodkové poistenie zamestnanca podľa § 293bp ods. 3 zákona a jeho dôchodkové poistenie trvalo aj po 28. februári 2011, a preto nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku podľa § 293bt ods. 1 zákona mu zanikol od najbližšieho výplatného termínu predčasného starobného dôchodku splatného po 28. februári 2011. Nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku navrhovateľovi zanikol od 10. marca 2011.

Podľa § 67 ods. 4 a 5 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení

(4) Nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku nevzniká, ak poistenec ku dňu vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok je povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba.

(5) Nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku zaniká odo dňa jeho splátky splatnej po dni vzniku dôchodkového poistenia zamestnanca alebo povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby a opätovne vzniká odo dňa nasledujúceho po dni zániku tohto dôchodkového poistenia.

Podľa § 293bt ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení

Ak poistenec, ktorému bol priznaný predčasný starobný dôchodok podľa zákona účinného do 31. decembra 2010, nedovŕši dôchodkový vek do 28. februára 2011, je povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec uvedený v § 293bp ods. 3 od 1. januára 2011 a toto dôchodkové poistenie trvá po 28. februári 2011, nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku zaniká od najbližšej splátky predčasného starobného dôchodku splatnej po 28. februári 2011. Nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku poistenca uvedeného v prvej vete sa posudzuje a jeho suma sa určuje za obdobie do najbližšej splátky dôchodku splatnej po 28. februári 2011 podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 a za obdobie po najbližšej splátke dôchodku splatnej po 28. februári 2011 podľa zákona účinného od 1. januára 2011.

Podľa § 293bp ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení

Fyzická osoba, ktorej právny vzťah zakladajúci právo na príjem zo závislej činnosti podľa osobitného predpisu 5) vznikol pred 1. januárom 2011, a k 31. decembru 2010 nebola zamestnanec, je zamestnanec podľa zákona účinného od 1. januára 2011, ak tento právny vzťah trvá aj po 31. decembri 2010.

V uvedenej právnej veci odvolací súd poukazuje tiež na ustanovenie § 4 ods. 2 zákona, podľa ktorého zamestnanec na účely dôchodkového poistenia je fyzická osoba, ktorá vykonáva zárobkovú činnosť podľa § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3 zákona v právnom vzťahu, ktorý jej zakladá právo na pravidelný mesačný príjem a nepravidelný príjem.

Podľa § 293bp zákona zamestnancom od 1. januára 2011 je fyzická osoba, ktorej právny vzťah zakladajúci právo na príjem zo závislej činnosti podľa osobitného predpisu (podľa § 5 ods. 1 písm. a) až h) zákona č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov), vznikol pred 1. januárom 2011, a k 31. decembru 2010 nebola zamestnancom, ak tento právny vzťah trvá aj po 31. decembri 2010.

Podľa § 5 ods. 1 písm. d) zákona č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov príjmom zo závislej činnosti sú odmeny za výkon funkcie v štátnych orgánoch, orgánoch územnej samosprávy a v orgánoch iných právnických osôb alebo spoločenstiev, ak nejde o príjmy podľa § 5 ods. 1 písm. a) alebo b) zákona č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov alebo odmeny za výkon funkcie, ak nejde o príjmy uvedené v § 5 ods. 1 písm. a), b) a g) zákona č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Podľa § 25 ods. 5 a 9 v spojení s § 11 ods. 4 písm. k) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení zákona č. 102/2010 Z.z. poslancovi obecného zastupiteľstva patrí odmena, ak obec prijala zásady

odmeňovania poslancov.

V zmysle § 293bt ods. 1 zákona navrhovateľovi zanikol nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku od najbližšej splátky splatnej po 28. februári 2011 z dôvodu, že mandát poslanca obecného zastupiteľstva Obce Zavar, ktorá prijala zásady odmeňovania poslancov, mu zakladá právo na príjem zo závislej činnosti, a preto je od 1. januára 2011 zamestnancom s nepravidelným príjmom.

Skutočnosť, že odmena nepatrí poslancovi obecného zastupiteľstva, ktorý vyhlási, že svoj mandát bude vykonávať bez odmeny, musí byť na účely posúdenia statusu zamestnanca podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona a na účely posúdenia vzniku jeho povinného dôchodkového poistenia zamestnanca podľa § 20 ods. 1 zákona deklarovaná a schválená v zásadách odmeňovania poslancov, ktoré vydá a schváli obecné zastupiteľstvo.

Navrhovateľ je zamestnancom s nepravidelným príjmom ako poslanec obecného zastupiteľstva Obce Zavar.

Odvolací súd v tejto súvislosti na záver udáva, že teória práva nepozná výklad právnych noriem podľa zdravého rozumu.

Je nepochybné, že navrhovateľovi mandát poslanca obecného zastupiteľstva Obce Zavar, ktorá prijala zásady odmeňovania poslancov, zakladá právo na príjem zo závislej činnosti. Navrhovateľovi v zmysle uvedeného ako zamestnancovi s nepravidelným príjmom zanikol nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku od 10. marca 2011.

Rozsudok krajského súdu odvolací súd zmenil podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 220 O.s.p. a rozhodnutie odporkyne ako vecne správne potvrdil.

Účastníkom konania odvolací súd nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania, lebo navrhovateľ nebol úspešný a odporkyňa nemá na nich zo zákona nárok.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je opravný prostriedok prípustný.